

Вивчення фінансово-правових відносин

УДК 347.775

ЯКИМ МАЄ БУТИ ЗАКОН «ПРО КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ»?

WHAT SHOULD BE THE LAW "ON TRADE SECRETS"?

Олександр Кравченко

аспірант Академії праці соціальних відносин і туризму

Oleksandr Kravchenko

PhD student, Academy of Labour, Social Relations and Tourism

Тарас Ткачук

кандидат юридичних наук, доцент Національної академії Служби безпеки України

Taras Tkachuk

PhD in Law, Associate Professor, National Academy of the State Security Service of Ukraine

Анотація

Суб'єкти господарювання повинні мати право системно захистити комерційну таємницю, саме тому їм потрібен Закон України «Про комерційну таємницю» для систематизації законодавства в цій сфері. У цій публікації представлено розроблений авторами – на основі аналізу вітчизняного та закордонного досвіду – законопроект про комерційну таємницю.

Законопроект, що складається із 18 статей, визначає правові засади одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, яка належить до комерційної таємниці, а також комерційну таємницю у межах трудових відносин. У документі, зокрема, подано визначення комерційної таємниці та порядок віднесення інформації до комерційної таємниці, сформульовано перелік інформації, яка не може бути віднесена до комерційної таємниці, запропоновано заходи із охорони комерційної таємниці.

Ключові слова: інформація, комерційна таємниця, охорона комерційної таємниці, власник комерційної таємниці, режим комерційної таємниці, суб'єкт господарювання.

Abstract

Business entities should have the right to protect systematically trade secrets, however in Ukraine this area is underregulated. Several attempts to introduce the targeted legislation had failed. Authors consider that there is a necessity in the Law of Ukraine "On Trade Secret" for systematization of legislation in this area. This publication presents the draft law that was elaborated by authors with regard to national and international experience.

The draft law determines the legal basis of obtaining, use, dissemination, storage and protection of information that apply to trade secrets and trade secrets in the framework of the employment relationships.

The authors' draft law contains three chapters and 18 articles. The first part of the document set up terminology related to trade secrets (the definitions of 'a trade secret', 'an owner of a trade secret', 'the access to trade secret', 'the trade secret regimen' etc.). Authors propose to define trade secret as the 'information of technical, institutional, commercial, industrial or other nature (except that which under the Law can not be classified as trade secrets) that is entitled to protection from the illicit use of this information by third parties, on the conditions that this information has commercial value because of the fact that it is unknown to third parties and it does not have free access to other persons lawfully and the owner of a commercial secret shall take appropriate measures to protect its confidentiality'.

The draft law also proposes: 1) the procedures for classification of information as trade secrets, as well as a list of information which can not be classified as trade secrets; 2) the base of the right to information, which relates to trade secrets; 3) legal norms related to the access and the loss of access to trade secrets, the responsibilities of the persons who have access to trade secrets, etc.

Keywords: information, trade secrets, protection of trade secrets, the owner of the trade secret, regime of trade secrets, business entity.

Вступ. Законодавче унормування питань комерційної таємниці необхідне насамперед суб'єктам господарювання, яким потрібно надійно захистити інформацію з обмеженим доступом на підприємстві в установі чи організації. Як зазначає В. Пашков, захист інформації, що містить комерційну таємницю, від несанкціонованого використання має важливе правове значення, оскільки з моменту втрати конфіденційності майнові права особи на секрет виробництва припиняються [1].

Варто відзначити, що у 2016 р. Конгрес США ухвалив Федеральний Закон про комерційну таємницю (Defend Trade Secrets Act of 2016, скорочена назва – DTSA). Закон систематизує норми щодо захисту комерційної таємниці у всіх штатах США, а також передбачає можливість притягнення до відповідальності співробітників і підрядників за розголошення комерційної таємниці компанії тощо [2].

У більшості пострадянських держав ухвалено законодавство про комерційну таємницю. В Україні таке регулювання відсутнє, хоча й були

розроблені проекти законів щодо охорони комерційної таємниці (наприклад, [3]), але вони не знайшли підтримки. Чинне законодавство встановлює тільки загальні правила у сфері виявлення, збору, аналізу та передачі інформації, яка зазначена як комерційна, відтак питання унормування цієї сфери правових відносин залишаються актуальними, на що автори звертали увагу у своїх попередніх роботах [4-10], наполягали на доцільності спеціального закону.

Мета роботи – вирішення проблем правового захисту комерційної таємниці. У цій публікації представлено розроблений авторами – на основі аналізу вітчизняного та закордонного досвіду – проект Закону України «Про комерційну таємницю».

Виклад результатів. Далі в статті подано текст законопроекту про «Комерційну таємницю». Він, на нашу думку, дає вичерпне визначення комерційній таємниці, характеризує комерційну таємницю у рамках трудових відносин, пропонує заходи з охорони комерційної таємниці тощо.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ»^{1*}

Розділ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

Комерційна таємниця – це інформація технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тієї, яка відповідно до закону не може бути віднесена до комерційної таємниці, має право на захист від незаконного використання цієї інформації третіми особами, за умов, що ця інформація має комерційну цінність у зв'язку з тим, що вона невідома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а власник комерційної таємниці вживає належних заходів до охорони її конфіденційності.

¹ Текст законопроекту подано в авторській редакції. Редакційна колегія не вносила у нього змін змістового, логічного, стилістичного чи граматичного характеру.

Віднесення інформації до комерційної таємниці (КТ) - процедура прийняття (професіоналом в цій сфері) рішення про віднесення категорії відомостей або окремих відомостей до комерційної таємниці з установами ступеня їх секретності шляхом обґрунтування та визначення можливої шкоди підприємству, установі чи організації у разі розголошення цих відомостей, включенням цієї інформації до зводу відомостей, що становлять комерційну таємницю;

Звід відомостей, що становлять комерційну таємницю - акт, в якому зведено переліки відомостей, що згідно з рішеннями професіонала в цій сфері становлять комерційну таємницю у визначених цим Законом сферах;

Засекречування матеріальних носіїв з комерційною таємницею - введення у встановленому законодавством порядку обмежень на поширення та доступ до конкретної комерційної таємниці, шляхом надання відповідного грифу секретності документам (КТ), виробам або іншим матеріальним носіям цієї інформації;

Матеріальні носії комерційної таємниці (КТ) - матеріальні об'єкти, в тому числі фізичні поля, в яких відомості, що становлять комерційну таємницю, відображені у вигляді текстів, знаків, символів, образів, сигналів, технічних рішень, процесів тощо;

Інформація, що складає комерційну таємницю - науково-технічна, технологічна, виробнича, фінансово-економічна чи інша інформація (в тому числі складова секретів виробництва (ноу-хау), яка має дійсну або потенційну комерційну цінність в силу невідомості її третім особам, до якої немає вільного доступу на законній підставі й у відношенні якої власником такої інформації введений режим комерційної таємниці(КТ);

Режим комерційної таємниці(КТ) - правові, організаційні, технічні та інші прийняті власником інформації, що складає комерційну таємницю заходи з охорони її конфіденційності;

Власник комерційної таємниці - особа, яка володіє інформацією, що складає комерційну таємницю, на законній підставі, обмежила доступ до цієї інформації і встановила щодо її режим комерційної таємниці(КТ);

Доступ до комерційної таємниці - ознайомлення певних осіб з інформацією, що складає комерційну таємницю (КТ), за згодою її власника або на інших законних підставах за умови збереження конфіденційності цієї інформації;

Надання інформації, що складає комерційну таємницю - передача інформації, що складає комерційну таємницю і зафіксованої на матеріальному носії, її власником інформацію органам державної влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування з метою виконання їх функцій;

Розголошення інформації, що складає комерційну таємницю - дія або бездіяльність, внаслідок яких інформація, що складає комерційну таємницю, у будь-якій можливій формі (усній, письмовій, іншій формі, у тому числі з використанням технічних засобів) стає відомою третім особам без згоди власника такої інформації або всупереч трудовому або цивільно-правовим договорам.

Органи державної влади, юридичні та фізичні особи, які при виконанні своїх функцій, визначених законом, або наданні послуг підприємству, установі чи організації безпосередньо чи опосередковано отримали в установленому законом порядку інформацію, що містить комерційну таємницю, зобов'язані забезпечити збереження такої інформації, не розголошувати цю інформацію і не використовувати її на свою користь чи на користь третіх осіб. У разі заповдіння підприємству, установі чи організації збитків шляхом витоку інформації про комерційну таємницю з контролюючих органів чи правоохоронних органів, збитки відшкодовуються винним органом в повному обсязі.

Стаття 2. Сфера дії цього закону

1. Цей закон регулює відносини, пов'язані з віднесенням інформації з обмеженим доступом до комерційної таємниці, передачею такої інформації, охороною її конфіденційності в цілях забезпечення балансу інтересів власників інформації, що складає комерційну таємницю, та інших учасників відносин, в тому числі держави, на ринку товарів, робіт, послуг і попередження недобросовісної конкуренції, а також визначає відомості, які не можуть становити комерційну таємницю.

2. Положення цього закону поширюються на інформацію, що складає комерційну таємницю, незалежно від виду носія, на якому вона зафіксована.

3. Положення цього закону не поширюються на відомості, віднесені в установленому законом порядку до державної таємниці та іншої таємної інформації.

Стаття 3. Законодавство України про комерційну таємницю

Законодавство України у сфері охорони комерційної таємниці складається з Конституції України, Цивільного та Господарського кодексів України, Закону України „Про інформацію”, цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері охорони комерційної таємниці, та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 4. Віднесення інформації до комерційної таємниці, та способи одержання такої інформації

1. Право на віднесення інформації до комерційної таємниці, і на визначення переліку і складу такої інформації належить власникові такої інформації.

2. Інформація, самостійно отримана особою при здійсненні досліджень, систематичних спостережень або іншої діяльності, вважається отриманою законним способом незважаючи на те, що зміст зазначеної інформації може збігатися зі змістом інформації, що складає комерційну таємницю, власником якої є інша особа.

3. Комерційна таємниця, отримана від її власника на підставі договору або на іншій законній підставі, вважається отриманою законним способом.

4. Комерційна таємниця, власником якої є інша особа, вважається отриманою незаконно, якщо її отримання здійснювалося з умисним подоланням прийнятих власником інформації, що складає комерційну таємницю, заходів щодо охорони конфіденційності цієї інформації, а також якщо отримуючи цю інформацію особа знала або мала достатні підстави вважати, що ця інформація становить комерційну таємницю, власником якої є інша особа, що здійснює передачу цієї інформації особа не має на передачу цієї інформації законної підстави.

Стаття 5. Надання комерційної таємниці державним органам та органам місцевого самоврядування, контролюючим і правоохоронним органам

1. Власник комерційної таємниці, за вмотивованою вимогою органу державної влади, іншого державного органу, органу місцевого самоврядування, контролюючих та правоохоронних органів надає їм на безоплатній основі інформацію, що складає комерційну таємницю. Вимога повинна бути підписана уповноваженою посадовою особою, містити вказівку мети і правової підстави витребування комерційної таємниці, і строк надання цієї інформації, якщо інше не встановлено законодавством України.

2. У разі відмови власника комерційної таємниці, надати її до органу державної влади, іншого державного органу, органу місцевого самоврядування дані органи мають право витребувати цю інформацію в судовому порядку.

3. Власник комерційної таємниці, а також органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, контролюючі та правоохоронні органи, які отримали комерційну таємницю згідно з частиною 1 цієї статті, зобов'язані надати цю інформацію за запитом судів, органів прокуратури, органів попереднього слідства, органів дізнання по справах, що перебувають у їх провадженні, в порядку та на підставах, які передбачені законодавством України.

4. На документах, що надаються зазначеним у частинах 1 і 3 цієї статті органам і містять комерційну таємницю, повинен бути нанесений гриф "КТ" із зазначенням її власника (для юридичних осіб - повне найменування і місце знаходження, для фізичних осіб підприємців - прізвище, ім'я, по батькові громадянина, що є фізичною особою підприємцем, і місце проживання).

Стаття 6. Нерозголошення інформації, що становить комерційну таємницю державними та органами місцевого самоврядування, контролюючими і правоохоронними органамими

1. Органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, контролюючі та правоохоронні органи відповідно до законодавства України в цій сфері, зобов'язані створити умови, що забезпечують охорону конфіденційності інформації, що становить комерційну таємницю, надану їм підприємствами, установами чи організаціями у зв'язку з виконаннями ними своїх службових обов'язків.

2. Посадові особи органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, контролюючих та правоохоронних органів, службовці зазначених органів без згоди власника інформації, що становить комерційну таємницю, не вправі розголошувати або передавати іншим особам,

органам державної влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування, контролюючим та правоохоронним органам, що стала відомою їм у зв'язку з виконанням посадових (службових) обов'язків інформацію, що становить комерційну таємницю, за винятком випадків, передбачених законодавством, а також не мають право використовувати цю інформацію в корисливих або інших особистих цілях.

3. У разі порушення конфіденційності інформації, що становить комерційну таємницю посадовими особами органів державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, контролюючими або правоохоронними органами, ці органи відшкодовують збитки завданні суб'єкту господарювання в повному обсязі, якщо витік комерційної таємниці відбувся з вини цих органів, та іншу відповідальність згідно до законодавства України за рішенням суду.

Стаття 7. Відповідальність за неподання органам державної влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування, контролюючим та правоохоронним органам інформації, що становить комерційну таємницю

Невиконання власником комерційної таємниці, законних вимог органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, контролюючих та правоохоронних органів в наданні їм інформації, що становить комерційну таємницю, а так само перешкоджання отриманню посадовими особами цих органів зазначеної інформації тягне за собою відповідальність згідно до законодавства України.

Розділ 2

КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ В РАМКАХ ДОГОВІРНИХ І ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Стаття 8. Договірні відносини щодо захисту комерційної таємниці

1. Відносини між власником комерційної таємниці, і його контрагентом в частині, що стосується захисту комерційної таємниці, регулюються законом та договором.

2. У договорі мають бути визначені умови охорони комерційної таємниці, у тому числі у разі реорганізації або ліквідації однієї із сторін договору у відповідності з цивільним законодавством, а також обов'язок контрагента по відшкодуванню збитків при розголошенні ним комерційної таємниці всупереч договору.

3. У разі, якщо інше не встановлено договором між власником комерційної таємниці, і контрагентом, контрагент згідно із законодавством України самостійно визначає способи захисту комерційної таємниці, переданої йому за договором.

4. Контрагент зобов'язаний негайно повідомити власника комерційної таємниці, про допущене контрагентом або став йому відомий факт розголошення або загрози розголошення, незаконному отриманні або незаконне використання інформації, що становить комерційну таємницю, третіми особами. Та зобов'язаний зберігати комерційну таємницю й після закінчення договору між власником комерційної таємниці та контрагентом, якщо не встановлене договором інше.

5. Сторона, яка не забезпечила у відповідності з умовами договору охорону комерційної таємниці, переданої за договором, зобов'язана відшкодувати іншій стороні збитки, якщо інше не передбачено договором.

Стаття 9. Комерційна таємниця отримана в рамках трудових відносин

1. Власник комерційної таємниці, отриманої в рамках трудових відносин, є роботодавець.

2. У разі отримання працівником у зв'язку з виконанням своїх трудових обов'язків або конкретного завдання роботодавця результату, здатного до правової охорони як винаходи, корисної моделі, промислового зразка, топології інтегральної мікросхеми, програми для електронних обчислювальних машин або бази даних, відносини між працівником і працедавцем регулюються у відповідності з законодавством України про інтелектуальну власність.

Стаття 10. Охорона комерційної таємниці в рамках трудових відносин

1. В цілях охорони конфіденційності інформації роботодавець зобов'язаний:

1) ознайомити під розписку працівника, доступ якого до комерційної таємниці, необхідний для виконання ним своїх трудових обов'язків, з переліком інформації, що складає комерційну таємницю, власниками якої є роботодавець;

2) ознайомити під розписку працівника до встановленого роботодавцем режиму комерційної таємниці і з заходами відповідальності за його порушення;

3) створити працівнику необхідні умови для дотримання ним встановленого роботодавцем режиму комерційної таємниці.

2. В цілях охорони комерційної таємниці працівник зобов'язаний:

1) виконувати встановлений роботодавцем режим комерційної таємниці;

2) не розголошувати інформацію, що становить комерційну таємницю, власником якої є роботодавець, і не використовувати цю інформацію в особистих цілях;

3) не розголошувати інформацію, що становить комерційну таємницю, власниками якої є роботодавець, після припинення трудового договору протягом терміну, передбаченого угодою між працівником і роботодавцем, укладених в період терміну дії трудового договору, або протягом трьох років після припинення трудового договору, якщо зазначена угода не укладалася;

4) відшкодувати заподіяну роботодавцеві збиток, якщо працівник винен у розголошенні інформації, що становить комерційну таємницю, що стала йому відомою у зв'язку з виконанням ним трудових обов'язків;

5) передати роботодавцю при припиненні чи розірванні трудового договору наявні в користуванні працівника матеріальні носії інформації, що містять комерційну таємницю.

3. Роботодавець вправі вимагати відшкодування завданих збитків особою, що припинила з ним трудові відносини, у разі, якщо ця особа винна в розголошенні комерційної таємниці, доступ до якої ця особа одержала у зв'язку з виконанням ним трудових обов'язків, якщо розголошення такої інформації відбулося протягом строку, встановленого згідно з пунктом 2 частини 3 цієї статті.

4. Завдані збитки не відшкодовуються працівником роботодавцю, якщо розголошення комерційної таємниці, стало наслідком непереборної сили, крайньої необхідності або невиконання роботодавцем обов'язку щодо забезпечення режиму комерційної таємниці.

5. Трудовим договором з керівником організації повинні передбачатися його зобов'язання по забезпеченню охорони комерційної таємниці, власником якої є організація, і відповідальність за забезпечення охорони її конфіденційності.

6. Керівник організації відшкодовує збитки, заподіяні його винними діями у зв'язку з порушенням законодавства України про комерційну таємницю.

7. Працівник має право оскаржити в судовому порядку незаконне встановлення режиму комерційної таємниці щодо інформації, до якої він отримав доступ у зв'язку з виконанням ним трудових обов'язків.

Стаття 11. Права власника комерційної таємниці

1. Права власника інформації, що складає комерційну таємницю, виникають з моменту встановлення їм відносно такої інформації режиму комерційної таємниці(КТ) відповідно до статті 10 цього закону.

2. Власник комерційної таємниці, має право:

1) встановлювати, змінювати і скасовувати в письмовій формі режим комерційної таємниці(КТ) відповідно до законодавства України і цивільно-правовим договорам;

2) використовувати комерційну таємницю, для власних потреб у порядку, що не суперечить законодавству України;

3) дозволяти або забороняти доступ до комерційної таємниці, визначати порядок і умови доступу до цієї інформації;

4) вводити в цивільний обіг комерційну таємницю, на підставі договорів, що передбачають включення в них умов про охорону конфіденційності цієї інформації;

5) вимагати від юридичних і фізичних осіб, що одержали доступ до комерційної таємниці, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, яким надана інформація, що складає комерційну таємницю, дотримання обов'язків щодо охорони її конфіденційності, а у разі розголошення, втрати або витоку комерційної таємниці з вини органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, а також юридичних і фізичних осіб винні відшкодовують збитки в повному обсязі;

б) вимагати від осіб, які отримали доступ до комерційної таємниці, внаслідок дій, здійснених випадково або помилково, охорони конфіденційності цієї інформації;

7) захищати в установленому законом порядку свої права у разі розголошення, незаконного отримання або незаконного використання третіми особами інформації, що складає комерційну таємницю, в тому числі вимагати відшкодування збитків, заподіяних у зв'язку з порушенням його прав.

Розділ 3

ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Стаття 12. Заходи з охорони комерційної таємниці

1. Заходи з охорони конфіденційності інформації, що приймаються її власником, повинні включати в себе:

- 1) визначення переліку інформації, що складає комерційну таємницю;
- 2) обмеження доступу до комерційної таємниці, шляхом встановлення порядку поведження з цією інформацією і контролю за дотриманням такого порядку;
- 3) облік осіб, які отримали доступ до комерційної таємниці, і (або) осіб, яким така інформація була надана або передана;
- 4) регулювання відносин щодо комерційної таємниці, працівниками на підставі трудових договорів та контрагентами на підставі цивільно-правових договорів;
- 5) нанесення на матеріальні носії (документи), що містять інформацію, що складає комерційну таємницю, грифа "КТ" із зазначенням власника цієї інформації (для юридичних осіб - повне найменування і місце знаходження, для фізичних осіб підприємців - прізвище, ім'я, по батькові громадянина, що є підприємцем, і місце проживання).

2. Режим комерційної таємниці вважається встановленим після прийняття власником комерційної таємниці, заходів, зазначених у частині 1 цієї статті.

3. Фізична особа підприємець, який є власником комерційної таємниці, і не має працівників, з якими укладено трудові договори, приймає заходи щодо охорони конфіденційності інформації, зазначені в частині 1 цієї статті, за винятком пунктів 1 і 2, а також положень пункту 4, які стосуються регулювання трудових відносин.

4. Поряд із заходами, зазначеними у частині 1 цієї статті, власник комерційної таємниці, вправі застосовувати при необхідності засоби і методи технічного захисту щодо комерційної таємниці.

5. Заходи з охорони комерційної таємниці визнаються розумно достатніми, якщо:

- 1) виключається доступ до інформації, що складає комерційну таємницю, будь-яких осіб без згоди її власника;
- 2) забезпечується можливість використання комерційної таємниці, працівниками і передачі її контрагентам без порушення режиму КТ.

6. Режим комерційної таємниці не може бути використаний в цілях, що суперечать вимогам захисту основ конституційного ладу, моральності, здоров'я, прав і законних інтересів інших осіб, забезпечення оборони країни і безпеки держави.

Стаття 13. Захист комерційної таємниці при надзвичайних ситуаціях та стихійних лихах

1. Охорона комерційної таємниці при надзвичайних ситуаціях та стихійних лихах для будівель, де розміщуються технічні засоби обробки інформації, що становить комерційну таємницю, розташованих в долинах річок або на узбережжі, досить імовірною загрозою є затоплення. У цих випадках апаратні засоби не повинні встановлюватися на нижніх поверхах будівель і повинні прийматися інші запобіжні заходи.

2. Нанесення збитку ресурсам систем обробки даних з комерційною таємницею, може також бути викликано землетрусами, ураганами, вибухами газу і т.д. Збиток може бути нанесений при технічних аваріях, наприклад, при раптовому відключенні електроживлення і т.д., в таких випадках потрібно планувати систему захисту комерційної таємниці з урахуванням цих обставин.

Стаття 14. Порядок встановлення режиму комерційної таємниці при виконанні державного контракту для державних потреб

Державним контрактом на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських, технологічних або інших робіт для державних потреб має бути визначений обсяг відомостей, що становить

комерційну таємницю, а також мають бути врегульовані питання, що стосуються встановлення щодо отриманої інформації режиму комерційної таємниці(КТ).

Стаття 15. Дії щодо охорони комерційної таємниці при проведенні АТО або бойових діях

1. При проведенні АТО або бойових діях, власник комерційної таємниці на власний розсуд, але в межах законодавства України вирішує, які дії потрібно проводити щодо охорони комерційної таємниці. Обов'язок у сприянні суб'єктам господарювання, щодо охорони комерційної таємниці при проведенні АТО або бойових діях, покладається на Службу безпеки України та інші правоохоронні органи України.

2. У разі заподіяння суб'єкту господарювання збитків шляхом витоку інформації, що становить комерційну таємницю з органів, які уповноважені здійснювати певні дії, щодо охорони комерційної таємниці при проведенні АТО або бойових діях, збитки відшкодовуються винними органами.

Стаття 16. Відомості, які не можуть становити комерційну таємницю

Режим комерційної таємниці не може бути встановлений особами, які здійснюють підприємницьку діяльність, щодо наступних відомостей:

- 1) що містяться в установчих документах юридичної особи, документах, що підтверджують факт внесення записів про юридичних осіб та про індивідуальних підприємців у відповідні державні реєстри;
- 2) містяться в документах, що дають право на здійснення підприємницької діяльності;
- 3) про склад майна державного або муніципального унітарного підприємства, державної установи та про використання ними коштів відповідних бюджетів;
- 4) про забруднення навколишнього середовища, стан протипожежної безпеки, санітарно-епідеміологічної та радіаційної обстановки, безпеки харчових продуктів та інших факторах, що роблять негативний вплив на забезпечення безпечного функціонування виробничих об'єктів, безпеки кожного громадянина та безпеки населення в цілому;
- 5) про чисельність, про склад працівників, про систему оплати праці, про умови праці, у тому числі про охорону праці, про показники виробничого травматизму і професійної захворюваності, про наявність вільних робочих місць;
- 6) про заборгованість роботодавців з виплати заробітної плати та інших соціальних виплат;
- 7) про порушення законодавства України і факти притягнення до відповідальності за вчинення цих порушень;
- 8) про умови конкурсів або аукціонів по приватизації об'єктів державної або муніципальної власності;
- 9) про розміри і доходи некомерційних організацій, про розміри та склад їх майна, про їх витрати, про чисельність та оплату праці їх працівників;
- 10) про перелік осіб, які мають право діяти без довіреності від імені юридичної особи;
- 11) обов'язковість розкриття яких або неприпустимість обмеження доступу до яких встановлена іншими нормативно-правовими актами України.

Стаття 17. Відповідальність за порушення цього закону

1. Порушення цього закону тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність, відповідно до законодавства України.

2. Працівник, який у зв'язку з виконанням трудових обов'язків, отримав доступ до комерційної таємниці, власниками якої є роботодавець і його контрагенти, у разі ненавмисного або необережного розголошення цієї інформації за відсутності в діях такого працівника складу злочину несе дисциплінарну відповідальність згідно до законодавства України.

Відповідно до Цивільного законодавства України працівник, який розголосив комерційну таємницю всупереч трудовому договору, зобов'язаний відшкодувати завдані збитки підприємству, установі чи організації.

3. Органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, контролюючі та правоохоронні органи, які отримали доступ до комерційної таємниці, несуть перед власником інформації, що становить комерційну таємницю, матеріальну відповідальність у повному обсязі за розголошення або незаконне використання цієї інформації державними службовцями, або посадовими особами зазначених органів, яким вона стала відома у зв'язку з виконанням ними посадових (службових) обов'язків.

4. Особа, що використала комерційну таємницю, і не мала достатніх підстав вважати використання даної інформації незаконним, у тому числі отримала доступ до неї внаслідок випадку або помилки, не може відповідно до закону бути притягнуто до відповідальності.

5. На вимогу власника комерційної таємниці, особа, зазначена у частині 4 цієї статті, зобов'язана вжити заходів щодо охорони конфіденційності інформації. При відмові такої особи прийняти зазначені заходи власник комерційної таємниці, вправі вимагати в судовому порядку захисту своїх прав.

Стаття 18. Прикінцеві та перехідні положення

Грифи секретності КТ, нанесені до набрання чинності цього закону на матеріальні носії і вказують на вміст в них інформації, що становить комерційну таємницю, зберігають свою дію за умови, якщо заходи з охорони конфіденційності зазначеної інформації будуть приведені у відповідність із вимогами цього закону.

Перелік джерел інформації

1. Пашков В. М. Правовий господарський порядок і урядова фармацевтична політика, її наслідки та уроки // Вісник Національної академії правових наук України. 2009. № 2 (57). С. 84-95.
2. Defend Trade Secrets Act of 2016. Public Law 114-153. URL: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/1890/text> (дата звернення: 1.03.017).
3. Проект Закону України «Про охорону прав на комерційну таємницю» від 05.11.2008 р. // Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1404-2008-p> (дата звернення: 1.03.017).
4. Кравченко О.М. Взаємодія правоохоронних органів з підприємствами, установами та організаціями в охороні комерційної таємниці // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2016. № 3-4. С. 29-34.
5. Кравченко О.М. Проблеми правової природи комерційної таємниці як окремого виду таємної інформації в Україні // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2015. № 1-2. С.59-65.
6. Кравченко О.М. Перспективи адаптації законодавства України до міжнародних стандартів охорони комерційної таємниці // Право України. 2016. № 2. С.175-181.
7. Кравченко О.М. Впровадження інноваційних напрямів правового забезпечення охорони комерційної таємниці // Публічне право. 2016. №1(21). С.353-360.
8. Кравченко О.М. Досвід зарубіжних країн в правовій охороні комерційної таємниці // Інформаційна безпека. 2015. №1(17). С.91-98.
9. Кравченко О.М. Нові парадигми сучасних загроз комерційній таємниці // Інформаційна безпека. 2015. №3(19). С.111-121.
10. Кравченко О.М. Актуальні проблеми захисту комерційної таємниці суб'єктів господарювання // Інформаційна безпека. 2016. №1(20). С.69-82.

References

1. Pashkov, V. M. (2009). Pravovyy hospodars'kyy poryadok i uryadova farmatsevtichna polityka, yiyi naslidky ta uroky [Legal economic order and a government pharmaceutical policy, its implications and lessons]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi pravovyykh nauk Ukrayiny*, 2 (57), 84-95.
2. Congress.gov (2016). *Defend Trade Secrets Act of 2016*. Public Law 114-153. Retrieved from: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/1890/text>.
3. Verkhovna Rada of Ukraine (2008). *Proekt Zakonu Ukrayiny «Pro okhoronu prav na komertsiynu tayemnytsyu»* [Draft Law of Ukraine "On Protection of trade secrets"]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1404-2008-r>.
4. Kravchenko, O. M. (2016). Vzayemodiya pravookhoronnykh orhaniv z pidpryyemstvamy, ustanovamy ta orhanizatsiyamy v okhoroni komertsiynoyi tayemnytsi [Cooperation of law enforcement agencies with enterprises, institutions and organizations in protection of trade secrets] *Visnyk Akademiyi pratsi, sotsial'nykh vidnosyn i turyzmu*, 3-4, 29-34.
5. Kravchenko, O. M. (2015). Problemy pravovoyi pryrody komertsiynoyi tayemnytsi yak okremoho vydu tayemnoyi infirmatsiyi v Ukrayiny [Problems of the legal nature of a trade secret as a separate type of classified information in Ukraine] *Visnyk Akademiyi pratsi, sotsial'nykh vidnosyn i turyzmu*, 1-2, 59-65.
6. Kravchenko, O. M. (2016). Perspektyvy adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do mizhnarodnykh standartiv okhorony komertsiynoyi tayemnytsi [Prospects of Adaptation of the Legislation of Ukraine to International Standards of Trade Secret Protection]. *Law of Ukraine*, 2, 175-181.
7. Kravchenko, O. M. (2016). Vprovadzhennya innovatsiynykh napryamiv pravovokho zabezpechennya okhoroni komertsiynoyi tayemnytsi [Innovative directions of providing legal protection of trade Secret] *The scientific-practical and law journal "Public Law"*, 1(21), 353-360.
8. Kravchenko, O. M. (2015). Dosvid zarubizhnykh krayin v pravoviy okhoroni komertsiynoyi tayemnytsi [Foreign experience in the legal protection of a trade secret]. *Information Security*, 1(17), 91-98.
9. Kravchenko, O. M. (2016). Novi paragyhmy suchasnykh zahroz komertsiyniy tayemnytsi [New paradigms of contemporary threats of trade secrets]. *Information Security*, 3(19), 111-121.
10. Kravchenko, O. M. (2016). Aktualni problem zakhystu komertsiynoyi tayemnytsi sub'ektiv hospodaryuvannya [Acute problems of trade secrets protection of business entities]. *Information Security*, 1(20), 69-82.

Матеріал надійшов 18.05.2017 р.